

Økomat har fordeler

10.5 2016 14:11

Økologisk landbruk har sannelig fått sin tilmålte andel av akademiske motstandere. Det er nok å nevne Arne Grønlund og Birger Svihus, som får spaltetmeter etter spaltetmeter for å underbygge sitt reduksjonistiske syn på verden. Det finnes annen forskning og andre konklusjoner, og av og til er det lurt å stille seg mer åpen til vanskelige problemstillinger. Vår gamle professor Edland på Norges Veterinærhøgskole sa alltid at “ i biologien gives der ikke hundre prosent”. Det er gjerne slik at helheten er noe annet enn summen av de enkelte deler.

Etterspørselen etter økologisk mat øker nå raskt, mens produksjonen i Norge henger etter. Økologisk landbruk bygger på de internasjonale prinsippa om helse, økologi, rettferdighet og varsomhet. Dette er vanskelig å markedsføre i Norge. Vi ønsker å formidle at norsk matproduksjon er best i verden. Da er det ikke lett samtidig å markedsføre at noen produkter kan ha enda bedre smak, være mer miljøvennlig og produsert på en mer etisk forsvarlig måte. Så lenge en markedsfører lokal tradisjon og historie, er det ufarlig og anerkjent. Så snart en knytter fortrinna til driftssystemet økologisk produksjon, blir det oppfatta som en kritikk mot norsk jordbruksproduksjon, og eventuelle fortrinn blir raskt skutt ned. Ofte av forskere med minimal kunnskap om produksjonen.

Vi har nylig fått presentert to omfattende internasjonale vitenskapelige synteser som har sammenligna økologisk og konvensjonelt landbruk på bærekraftsindikatorer og innhold av helsemessig gunstige stoff.

Bedre for miljøet – store nok avlinger

En publikasjon fra Washington State University - Organic Agriculture in the 21st Century - er det første studiet i sitt slag som analyserer 40 års forskning som sammenligner økologisk og konvensjonelt jordbruk med hensyn til viktige bærekraftsindikatorer, som produktivitet, økonomi, miljø og sosiale forhold. Konklusjonen er at økologisk produksjon kan gi store nok avlinger til å brødfø verden, være privatøkonomisk lønnsomt for bonden, er bedre for miljøet og tryggere for folk som arbeider i landbruket.

I et framtidsbilde med klimaendringer kan økologisk produksjon ha potensial til å produsere store avlinger, blant anna fordi jorda i økologisk produksjon har større evne til å holde på vann. Høgere produktpriser kan forsvares ut fra at mange er villige til å betale mer for økologiske produkt ut fra fordeler som miljø, dyrevelferd, helse og velvære. Merpris eller økt støtte kan også forsvares fordi økologisk produksjon kan gi et større bidrag til viktige økosystemtjenester. Økologisk jordbruk viser seg å bidra til mer karbonlagring, gir bedre jordkvalitet og reduserer erosjon. Særlige fordeler er at det ikke brukes syntetiske pesticider og heller ikke syntetisk N-gjødsel. Økologisk landbruk gir økt biodiversitet av planter, dyr, insekt og mikroorganisme.

Klare forskjeller mellom økologiske og konvensjonelle melk- og kjøttprodukt

Ei ekspertgruppe ledet fra University of Newcastle har gjort den mest omfattende og systematiske gjennomgangen i sitt slag til nå. Hovedresultata er at økologisk melk og kjøtt

inneholder ca 50% mer ernæringsmessig gunstige omega-3 fettsyrer enn konvensjonelle produkt, hadde noe lavere konsentrasjon av metta fettsyrer som er kan gi økt risiko for hjerte- og karsjukdommer. Økologisk melk inneholder 40% mer konjugert linolsyre og noe høyere konsentrasjoner av jern, E-vitamin og noen karotenoider.

Er studiene relevante for norske forhold?

I et nylig avslutta forskningsprosjektet I Møre og Romsdal, der en har sammenligna 10 konvensjonelle og 10 økologiske melkeproduksjonsbruk, viser det seg at økologiske gårder i gjennomsnitt produserer melk og kjøtt med mindre import av nitrogen og fosfor og mindre overskudd av de samme stoffene per dekar. Det er mindre sløsing av nitrogen og fosfor per liter melk produsert, og det er mindre energiforbruk per liter melk produsert. Det er også mindre drivhusgassutslipp per dekar, men likt utslipp av drivhusgassar per kg melk.

Når det gjelder innhold og sammensetning av fettsyrer, mineraler og antioksidanter i kjøtt og melk, er forskning fra Norge med i materialet til ekspertgruppa fra England.

Økologisk produksjon blir ofte kritisert for lav produktivitet. Flere forsøk viser at det er fullt mulig å få økologiske avlinger nesten på høyde med konvensjonelle avlinger.

Riksrevisjonens slakt av satsinga for å nå det norske økomålet var skrevet før disse siste forskningsrapportene var publisert. Økomålet står seg nå enda bedre som en viktig utviklingsstrategi for bærekraftig matproduksjon.

Forsker Kristin Sørheim, Norsk senter for økologisk landbruk, NORSØK